

אזהרה. חלה כתיב נחמלה נטע. חת חלה ע חשמו וחח"כ חם שלו. (ב"ר)

וכן אמרו (שם) אלו לא שקנא אברהם לא היה קונה שמים וארץ. ואימתי קנא? כשאמר למלכי צדק כיצד יצאת מן הסבה? אמר לו, בצדקה שהיינו עושים שם. אמר לו, וכי מה צדקה היה לכם לעשות בסבה? וכי צנייים היו שם? והלא רא היה שם אלא נח וקניו, ועם מי הייתם עושים צדקה? אמר לו, עם הבהמה ומה ועוף. לא היינו ישנים אלא נוהגים היינו לפני זה ולפני זה כל הדיקה. אותה שעה אמר אברהם, ומה אלו, אלוני שששו צדקה עם הבהמה היה ועוף לא היו יוצאים, וכינון שששו צדקה יצאו. ואני אם אעשה צדקה עם בני-אדם שהם בצלמו של הקדוש-ברוך-הוא, על אמת בקה ובמה! אותה שעה (בראשית כא לג) וישע אישיל בקאר שבע, איכילה, שחיה, ינייה. ועל דרך זה ירבה אדם קנאה.

עין טובה

נפגשו עם האדם הגדול בענקים, עם ענק הגבורה והפעילות, ונבהלנו. נגענו באפס קצהו של כחו האלוהי, של מרץ העשיה שלו ההולך ומקיף דורות מאז ועד הנה. מן העובדה האוביקטיבית הכללית הזאת, נמשכים פרטי-הפרטים המתגלים אלינו: מידותיו של אברהם אבינו — מתלמידיו של אברהם אבינו⁸⁷. "כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו — מלמדיו של אברהם אבינו⁸⁸. הראשונה בין המידות הללו היא "עין טובה". מה זו עין טובה? ההיפך של עין רעה, מידתו של בלעם הרשע, הקנטרסט של אברהם אבינו⁸⁹. לעומת בלעם שהוא אמן הקללה, אברהם אבינו הוא מקור הברכה, יצירת הברכה: "והיה ברכה"⁹⁰ ו"וברכו כן"⁹¹. עין טובה היא סימפטיה, סימפטיה ביחס לגברים של בורא-עולם, אהבת הבריות. במידה הגדולה ביותר, חז"ל מודיעים לנו: "כל המרחם על הבריות, בידוע שהוא מורעו של אברהם אבינו"⁹². לעומת זאת מי שמתאכזר על הבריות, צריך בדיקה אם הוא מורעו של אברהם אבינו⁹³. ישראל הם רחמנים⁹⁴, המשך של אברהם אבינו. יש להתרגל להסתכלות הוגית. בפרשה של היום נפגשים במין בריה ענקית, אשר ענקיותה בטבע ובסגולה היא מכח הבחירה האלוהית של "אתה הוא ד' האלהים אשר בחרת באברהם"⁹⁵, וענקיות זו מתפרטת בפרטי מידותיו, בפרשה הבאה.

"מצאתי את זוד — בסדום" (ב"ר מא, ה)

ניצוצי אורה בסדום

למרות שרחק, לא הרחיקהו אברהם מעליו, הוא מציל אותו במלחמת המלכים, כי גם בעת מהפכת סדום ועמורה — לא היה כמותם. משמע שנקודות של אור עדיין מחיות את נפשו, עדיין פועמת בקרבו רוחו של אברהם, מדת החסד. על כן אין להשליכו בכדי. אם נתבונן בפרשה זו נראה שלוט שומר על אור החסד בעולם השקוע ברשעותו, הוא מכניס אורחים בסדום! שם בעיר הרשע וצרות-העין — ביתו פתוח לרוחה, והוא מוכן להקריב את בנותיו בשביל אורחיו. משמע שגומל חסד היה כאברהם, ובזכות זה ראוי להנצל. חכמינו אמרו: שקלסתר פניו דמו לשל אברהם, ענין הקלסתר היא הצורה ודרך החיים, מדת החסד של אברהם, והוא שעמדה לו בעת ההפכה.⁹⁶
בשעת משבר, כשחרב עליו ביתו ועולמו, הפיג צערו ביון, כדרך שותי שכר הרוצים לשכוח רישם ועמלם, בריחה זו הכשילתהו בחטא בנותיו. הן, בתמימותן חושבות — שחרב העולם, ואין המשך לאנושות, "אבינו זקן ואין איש בארץ לבוא עלינו כדרך כל הארץ". על כן מיעצת הבכירה: "בניה מאבינו זרע". נבנה עולם חדש, כבראשית הבריאה, שעולם חסד יבנה, אפילו בדרך של פריצת גדר העריות, ובלבד שינצל העולם.
גרעני הטוב והחסד, הופיעו בסדום — ע"י לוט, ואילו המגמה העיקרית, השאיפה לבנות העולם, הופיעה ע"י בנותיו, אמנם מתוך טעות טרגית ושבוש דרכים. אבל אין נקודות אור אלו אבודות לגמרי, הן תזכנה לתקומה — בעתיד, על כן "מצאתי את דוד עבדי — בסדום". ניצוצות של אור אלו, עטופים היו בגסות החומר, במעבה הקליפה, ויש צורך לצרפם, לזככם, ולהעלותם על מנת שיהיו ראויים לבוא בקהל בדורות העתיד.
לכך נועד מלך המשיח היושב בין נדכאים עמוסי יסורים, המעלה ומרומם אותם משפלותם הבויה. וכן יגלה כל הופעה של טוב שנתעוותה בעולם החמרי, ואבדה דרכה למקור מתצבתה.
בעיצומה של מהפכת סדום ועמורה — בו שקע עולם של רשעות ואכזריות נזרע הגרעין של מלך המשיח. אשר יטפס ויעלה מתהום הנשיה אל עולם שלם וטהור, ע"י כור היסורים והעוני.

10

5

15

10

25